Nejlacinější tlepší český týdenní. denní.

POKROK ZÁPADU

BEST ADVERTISING MEDIUM.

Založen 18. — Roč. 38. Omaha, Neb., ve středu 12. srpna 1908. Číslo 3.

State Historical Society

Zprávy zahraničné

RAKOUSKO-UHERSKO.

Rakousko-uherské říšské ministerstvo války, podníceno úsilím ostatních velmocí v oboru vzduchoplavby, hodlá nyní této části vojenské výzbroje věnovati větší pozornost, nežli dosud. Pomýšlí se na to, aby řiditelné vzducholodi, pokud to bude možno, zakoupeny byly v cizině. V prvé řadě jedná se o francouzské a německé vzducholodi, poněvadž francouzské válečné balony se vesměs dobře osvědčily, kdežto na druhé straně zase úspěchy, jichž docílil se hrabě Zeppelin, považovány jsou za skvělé v každém ohledu. Říšská vojenská správa dle všech známek, hodlá dříve prozkoumati jednotlivé systémy balonů, nežli rozhodne se pro určitý druh. K tomu cíli má býti vojenský aeronautický ústav co nejvíce rozšířen.

Státní návladnictví v Záhřebu, hlavním městě Chorvatska, zahájilo vyšetřování pro velezrádu, jež volalo všeobecný rozruch. Toto namířeno je proti dvěma srbským členům poslanecké sněmovny uherské říšské rady, Budesavlejvičovi a Predičevičovi, kteří podrobeni byli přísnému výslechu. Podnět ku vyšetřování zavdala brožura, týkající se nedávného černohorského procesu ve spojení s několika bombovými atentáty. V brožuře této bylo prý odhaleno spiknutí, jež mělo prý za účel vyvolání revoluce v Bosně, Chorvatsku a v jižních Uhrách. Oba jmenovaní poslanci označováni jsou jakožto hlavní činitelové v tomto spiknutí. Zpráva o tomto kroku státního návladnictví vyvolala tím větší rozčilení, poněvadž napjetí mezi Maďary na jedné a Chorvaty a Srby na druhé straně dostoupilo v poslední době svého vrchole, když úřední poslání nového bána chorvatského barona Pavla Raucha setkalo se s rozhodným fiaskem.

Uherské ministerstvo nyní konečně počalo jednati o předloze ohledně volební reformy, jež má být předložena říšské radě v příštím zasedání. Obsah předlohy té, jež vypracována byla ministrem vnitra hrabětem Andrassym a již dostalo se již sankce císaře Františka Josefa, jest vládou prozatímně přísně zatajován. Soudí se, že děje se tak z obavy před agitací nemaďarských národností, neboť nové opatření ponechává široká zadní dvířka ku potlačení národností těch pomocí různých vládních praktik.

Vláda rakousko-uherská zaslala signatárním vládám berlínské smlouvy dotaz ohledně výkladu této, pokud jedná se o postavení Rakousko-Uherska oproti okupovaným provinciím Bosně a Hercegovině. Obě jmenované provincie, jak známo, nacházejí se ve smyslu berlínské smlouvy od roku 1878 pod správou Rakousko-Uherska. Následkem zavedení ústavy v Turecku a dalekosáhlého reformního hnutí mezi Mohamedány situace v Bosně a Hercegovině stala se velice komplikovanou. Nominelně náležejí ještě obě provincie k turecké říši a turecké obyvatelstvo jejich žádá tudíž také zastoupení v příštím tureckém parlamentu. Na druhé straně slovanské obyvatelstvo jejich zasazuje se o samosprávu. Berlínská smlouva a pozdější dohoda s Ruskem propůjčují sice Rakousko-Uhersku okupační právo nad oběma provinciemi, nikoliv ale právo ku zavedení zvláštní formy v nich. Rakousko-Uhersko dle vlastního doznání uvedeno bylo do rozpaků následkem posledního vývoje věcí v Turecku, ve skutečnosti ale slouží mu ku zadostučinění, že naskytla se mu nyní nejlepší příležitost, aby obě provincie úžeji spojilo s říší.

NĚMECKO.

Uveřejnění armádního rozkazu pro letošní podzimní manévry, na nichž podíleti se bude téměř půl milionu vojáků, vyvolalo velký zájem v nejširších kruzích. Stálá armáda sesílena bude 269,742 záložníky, takže ku konci srpna bude míti Německo 896,588 mužů ve zbrani. Manévry letošní dosáhnou největších rozměrů, poněvadž podíleti se budou na nich všechny druhy zbraní. Nejnovější technická zařízení, polní telefony, bezdrátná telegrafie, vzducholodi, automobily, pohyblivé kuchyně atd. budou při nich vyzkoušeny. Hlavní zájem ovšem buditi budou císařské manévry, jež odbývati se budou v Elsas-Lotrinsku. Zde bojovati budou proti sobě 15. a 16. armádní sbor. Každá z armád sestávati bude ze tří pěších a jedné jízdné divise a vedle toho bude mít k disposici přiměřený počet děl.

Dr. Bedřich von Lucanus, šéf císařského tajného civilního kabinetu, všeobecně "černým mužem" nazývaným, zemřel dne 33 srpna. Dosáhl stáří 77 let. Úmrtím jeho zmizí z císařského dvora osobnost, jež měla veliký vliv na rozhodnutí císařova ohledně úředníků civilní správy. Dr. von Lucanus byl mužem, jenž císaře informoval ohledně charakteru a schopností úředníků, kteří pak buď byli povýšeni anebo dáni do pense. Týž ostře sledoval všechny vyšší úředníky a odhadoval cenu každého jednotlivce ve veřejném úřadě. Ačkoliv byl mužem neobyčejných schopností, veliké chladnokrevnosti a ostrého úsudku, nepožadoval pro sebe ničeho více, nežli aby mohl býti rádcem císařovým. Nenáležel ku žádné skupině, jež snažila se dosíci vlivu u dvora, a nepatřil také ku žádné politické straně a společnosti se úplně vzdaloval. Zvláštní jeho úlohou bylo, aby ministry a vyšší úředníky zpravoval o tom, že císař přeje si jejich resignaci, což pravidelně činil ve formě dopisu v modré obálce. Pro tyto "modré dopisy" dostalo se mu příjmí "černého muže."

Hraběnka Montignoso, rozvedená manželka krále Bedřicha Augusta saského, nabažila se již manželských pout, jež od 25. září min. roku pojila ji s italským pianistou Enricem Tosellim. Vyzvala právě svého právního zástupce v Heildelberku, odkud odcestovala nyní po několikaměsíčním pobytu, aby zahájil řízení o rozvod od jejího muže, jenž ubytován je ve Fissole v Italii, a sice na základě nepřekonatelného odporu. Pověsti o vážných sporech mezi manželi Toselliovými jsou skoro tak staré, jako jich desítiměsíční manželství. Proslýchalo se několikrát, že hraběnka naprosto opustila svého druhého manžela. Když ale z manželství toho narodil se hošík, tvrdilo se, že veškeré ty sensační pověsti byly naprosto bezpodstatné. Leč hraběnka Louisa brzo na to odcestovala z Italie, což dalo podnět k novým pověstem. Nyní zahájený druhý proces o rozvod oživí znova celou aféru bývalé korunní princezny Louisy saské, v roce 1870 narozené arcivévodkyně Louisy toskánské. Tato roku 1891 provdala se za bývalého korunního prince a nynějšího krále saského a po sensačním svém útěku s učitelem řečí Gironem byla roku 1903 od něho rozvedena. Po rozvodu narozená dcera princezna Monika byla po delším vyjednávání vydána královskému dvoru saskému.

RUSKO.

Reakcionářskými vlivy ovládaný misijní kongres v Kijevu přijal resoluci, v které vyslovuje se proti účastenství členů orthodoxní církve na chystané oslavě 80. narozenin hraběte Lva Tolstého. Dále podal kongres svatému synodu návrh, aby v kostelích předčítati dal výstrahu proti účastenství na oslavě Tolstého a aby zároveň nařídil modlitby za návrat Tolstého do lůna církve pravoslavné. Jak liberální tak i konservativní členové kongresu přimlouvali se za opětné zřízení patriarchátu jakožto duchovní vrchní hlavy pravoslavné církve. Patriarchát zrušen byl Petrem Velikým. Vůdcové církve považují tuto reformu za nevyhnutelnou, aby moc svatého synodu byla co možná omezena a aby tak církev vyprostila se z vládní moci.

Při srázce mezi policií a tlupou lupičů, která již od delší doby terrorisovala předměstí Tiflisu, bylo pět banditů usmrceno a ostatní zatčeni. Zatčení lupičové dopraveni byli do vězení.

FRANCIE.

Z Paříže se oznamuje: Na den 3. srpna ohlášená generální stávka, jakožto protest proti nedávnému zakročení vlády ve Vigneuxu, nesetkala se s takovým výsledkem, jak očekávalo se na straně dělnických vůdců. Mimo sazečů nenašlo vyzvání ku 24hodinové stávce nikde valného ohlasu. Elektrikové odepřeli vyjíti na stávku a též většina dělníků jiných odborů hlásila se 3. srpna do práce, jako obyčejně. I ono odpoledne mělo průběh klidný, vyjímaje shromáždění několika skupin stávkářů na Place de la Republique, kteří zpívali tam revoluční písně. Kolem půl osmé hodiny večer došlo před jednou kavárnou ku srážce mezi stávkaři a policií. Na vyzvání, aby se rozešli, odpověděli stávkáři tím, že zasypali policii židlemi, sklenicemi a jinými předměty, při čemž bylo několik policajtů poraněno. Pojednou přihnalo se silné oddělení policie, jízdy, jež vyklidilo místo a kavárnu zavřelo. Několik výtržníků bylo při tom poraněno.

TURECKO.

Císařský hatt (vlastnoručně psané nařízení sultánovo), jenž v těchto dnech čten byl před vysokou porotou, byl dne 2. srpna uveřejněn. Praví se v něm, že konstituce suspendována byla v době Safveta paši, jenž od června do prosince r. 1878 zastával úřad velkovezíra a sice následkem různých intrik. Dále prohlašuje se v něm svoboda všech Osmanů bez rozdílu národnosti a náboženství, prohlašuje se všeobecná svoboda a konstatuje se, že od nynějška jmenování pro všechna odvětví vlády, vyjímaje ministerstva války a námořnictví a šejka ul Islam, prováděna budou na odporučení velkovezíra, jenž pověřen byl sestavováním nového ministerstva. V nařízení oznamuje se dále, že všechny osnovy zákonů, organisace a právomoci ministerstev a provincií se týkající, musí být vypracovány ve smyslu nynějších potřeb a předloženy parlamentu ke schválení. Rekonstruované ministerstvo je nyní sestaveno následovně: šejk ul Islam; Džemal eddin Effendi; ministři bez křesla: Abdurmahnan paša a Kiamil paša; ministr spravedlnosti: Hassan Fehmi paša; předseda státní rady: Tunchan paša; ministr vnitra: Hadji Akif; ministr veřejných prací: Naum paša; ministr zemědělství, Tewfik paša; ministr církevního majetku: Rahgib bej; ministr zahraničních záležitostí: Tewfik paša; ministr války. Omer Ruchdi paša; ministr námořnictví: Rami paša; ministr vyučování: Hašim paša.

Mladoturci dobyli rozhodného vítězství. Nové ministerstvo, jež ve skutečnosti sestává jen z jejich kandidátů a jež požívá všeobecné důvěry, utvořeno bylo na ústavním podkladu, když se byl sultán sřekl svého požadavku, aby ministry války a námořnictví mohl jmenovati sám Kiamil paša, jenž stává se již potřetí velkovezírem, po celý svůj život bojoval pro ústavu a byl pro svoje přesvědčení třikrát vypovězen ze země. Ministerstvo jeho s výjimkou dvou členů sestává všemos z nových mužů liberalního smýšlení. Dva z nich jsou křesťani. Gabriel effendi, ministr veřejných prací, je Armén. Kníže Mavrogordato, ministr zemědělství, je Řek. Nejdůležitější ministři v novém kabinetu jsou následující: Jemalledin effendi, šejk ul Islam, a ministr zahraničních záležitostí podrží svoje místa. Rešed Akif paša stane se ministrem námořním; Zia paša ministrem financí a Hassan Fehmi paša ministrem spravedlnosti. Nové ministerstvo neprodleně oznámí svůj program a učiní přípravy k volbě do parlamentu.

Zprávy americké.

Senator Allison mrtev.

Senator William B. Allison zemřel dne 4. srpna kolem 2. hod. odpolední ve svém domově v Dubuque, Ia., následkem srdeční choroby. Zpráva o úmrtí velice známého politika rozrušila nejen celé město a stát, ale po celé Unii vzbudila zájem. Zesnulý senator narodil se v Perry, O., dne 2. března 1829. Svá jinošská léta ztrávil na farmě. Vzdělání dostalo se mu v Allegheny College v Pennsylvanii a ve Western Reserve College v Ohiu. Allison po nějaký čas věnoval se v Ohiu právnictví a v roce 1857 přestěhoval se do Dubuque, Ia., aby v právnické prakci pokračoval. V roce 1860 byl delegátem do národní republikánské konvence v Chicagu. V roce 1863 zvolen byl členem kongresu a setrval v úřadě tom až do r. 1871. Byl též několikráte kandidátem pro nominaci presidenta Spojených Států v národních republikánských konvencích. Senatorem byl od roku 1873 až do své smrti.

Deště v jihozápadní Nebrasce.

Vyjímaje několik východních částí státu ve vzdálenosti od 40 do 70 mil západně od řeky Missouri, téměř v celé Nebrasce spadlo na 1 palec deště. Vítán byl zejména v jihozápadní části Nebrasky, kde hrozné větry značně poškodily korn. — Z West Point, Neb., se oznamuje: Dvacetihodinový dešť snesl se dne 6. srpna nad zdejším okolím a měl velikou cenu zejména pro úrodu korny. Po celé dva týdny v zdejším okolí ani nezakráplo a proto dešť všude byl radostně vítán. Půda byla neobyčejnými horky rozpukána a vše bylo již takřka horkem spáleno. Dešť přinesl želané osvěžení a vyjasnil vyhlídky na dobrou úrodu. — Z Cozad, Neb., se oznamuje: Tři čtvrtiny palce deště spadlo zde dne 6. srpna. Neobyčejné teplo a horké jižní větry v posledním týdnu nadělaly značné škody na úrodě korny. Dešť tento z té příčiny měl pro krajinu zdejší značnou cenu. Mnohá kornová pole byla horkým počasím tak poškozena, že naděje na úrodu byly velmi malé. Nyní jsou vyhlídky na úrodu mnohem lepší.

Polská oslava.

Poláci v Chicagu odbývali ve středu minulého týdne velmi pěknou a velikou slavnost, které súčastnilo se na 20,000 mužů, žen a dětí. Ohromné zástupy lidu pochodovaly ulicemi za vlání praporů, hlaholu hudby a zvonů. Mnohá okna v polské čtvrti byla osvětlena. Slavnost odbývána byla na počest polského kněze P. P. Rhodeho, který povýšen byl na biskupa a který je prvním polsko-americkým biskupem. Dojemná scéna udála se při jeho posvěcení v kathedrále. Když duchovní hodnostáři seřadili se v kostele ku průvodu, počal kostelní pěvecký sbor na choře za doprovodu varhan pěti polskou národní hymnu. Všichni, kdo v kostele přítomni byli, starci, muži, ženy, dítky, i nově posvěcený biskup dali se do zpěvu steskuplně a dojímavé hymny polské vlasti. Velebné zvuky hymny pluly chrámovým ovzduším, odrážely se od stěn a plnily srdce přítomných žalostným steskem. Ústa všech přítomných pěla píseň opuštěné Polsky, ale duše i srdce nepochybně byla tam v dáli a mnozí myslili na své krajany, z nichž mnozí pro dobrou národní věc upí v temných kobkách žalářních v Rusku, Německu a Rakousku... Byla to chvíle smutná a dojemná a jediné oko nezůstalo suché...

Nebraska pro Tafta a Sheldona.

V sobotu minulého týdne přijel do Omahy Wm. C. Hayward, předseda státního republikánského výboru, aby konferoval s předsedy okresních výborů z východních částí Nebrasky. "Po své dvoutýdenní cestě po Nebrasce," prohlásil Hayward, "mohu říci, že stát náš jest v neobyčejně dobré odhodlanosti voliti republikánsky a guvernér George L. Sheldon obdrží největší majoritu, jaká kdy byla dána guvernéru tohoto státu." A později pokračoval: "Našel jsem pouze jednoho skutečného republikána, který nebyl pro Tafta; tento dobrý muž byl pro presidenta Roosevelta, ale pravil, že Taft bude druhým Rooseveltem." Dále prohlásil, že západní okresy, které dříve byly populistickými, odevzdají ztrojnásobily od doby, kdy republikánský lístek. Farmeři tamní vědí, kdo je jejich přítelem a nikterak nemají chuti měniti jisté za nejisté. Jejich úrody jsou dobré a majetky se v hodnosti zdvojnásobily až ztronásobily od doby, kdy republikáné zase ujali se zeměsprávy. Nemají příčin a také nebudou voliti pro změnu.. Budou raději voliti pro sebe a pro svoji rodinu, než pro p. Bryana. "Chlouba státu," jak nazýván je často pan Bryan od svých nádhončích, jest věcí minulosti. Toto okřídlené slovo pracovalo přes čas v r. 1896 a opětně v roce 1900, kdy pan Bryan byl zase čekancem. Vyjímaje snad Lancaster okresu, nebude hlasů odevzdaných pro demokratický lístek jenom z té příčiny, že Bryan je čekancem. Ptáte-li se lidí všeho druhu, co soudí o Bryanově okřídlené frási: "Nechte lid vládnouti," pouze se usmějí. Mnozí učiní poznámku, že by rádi věděli, kdo vládl během Rooseveltovy administrace, zda nebyl to lid, a přáli si věděti, o kom myslí pan Bryan, že vládl v Nebrasce od zvolení guvernera Sheldona. Lidé za nynější doby nechytají se na sliby a práce vykonaná je jim milejší než slibovaná.

Spolkové finance.

Dle úředních výkazů obnášel spolkový dluh ku konci úředních hodin dne 31. července 1908 po odrážce hotových peněz v pokladním úřadě $958,809,823, což znamená přírůstek pro měsíc červenec o $20,677,414. Dluh dělí se následovně: súročitelný dluh $897,503,990; dluh, jehož úroky při splatnosti zanikají $3,943,745; nesúročitelný dluh $410,190,260. Hotovost pozůstávala v záloze zlata $150,000,000, trustové fondy $1,307,715,896; všeobecné fondy $197,212,664; v národních bankách uloženo $130,660,774; v pokladním úřadě na Filipínách $5,448,750. Přírůstek spolkového dluhu vysvětluje se ztrátou na hotovosti v pokladním úřadě, která v červenci obnášela $30,000,000.

Sjezd Jednoty Českých Dam.

Dne 1. srpna zahájen byl v Clevelandě, O., za značného účastenství delegátek sedmý sjezd velké ženské podpůrné jednoty, Jednoty Českých Dam. Sjezd zahájen byl pí. M. Rokůskovou, předsedkyní Ústředního Výboru Jednoty Českých Dam případnou řečí, v níž vítány byly delegátky a poukázáno bylo na důležitost jejich práce. Po té čtena byla zpráva Jednoty za dobu šesti roků, od 28. srpna 1902, až do 31. července 1908. Zpráva ve stručném výtahu zní: Členkyň za tu dobu přibylo 6866, zemřelo 666. Jednota Českých Dam čítá nyní 132 sbory a 16,555 členkyň. Příjem Ústředních Výboru obnášel $7860.16, vydání $5731.14, zbývá $1629.02. Sbory vyplatily celkem. Na úmrtní podporu $397,700.00, na podporu v nemoci $65,933.18, na dobročinné účele $6,745.60, na čes. svob. školy $3,556.60, na národní účele $3,639.78. Celkem $4,775,575.16. Sborům přibylo na majetku celkem $108,336.14. Základní fond čítá $11,677.29. Celý majetek obnáší $226,624.09. Po zprávě této, která přijata byla od všech delegátek se zadostučiněním, přikročeno k volbě různých výborů, kteráž měla následující výsledek: Do finančního výboru zvoleny M. Coufalová z New Yorku, A. Štolfová a A. Bubáková. Výbor na sestavení denního pořádku: R. Měšťánková z N. Y., M. Hájková, M. Smrčková, A. Vohrnová a J. Kubešová. Na přehlédnutí a opravu stanov, za každý stát jedna zastupitelka: Al. Melzerová z New Yorku, A. Pokorná, M. Hájková, M. Turečková, M. Štěpánková, K. Ptáková, K. Lojdová, M. Stránská, E. Bandhauerová, A. Skoková, A. Náhlovská a J. Kubešová. Do resolučního výboru: Klára Kyselová z New Yorku, A. Štolfová, A. Bubáková, A. Musilová, M. Jonášová a R. Jonáková. Po provedení této volby důležitějších výborů zvolen zasedací výbor sjezdový jak následuje: Předsedkyně Marie Rokůsková, náměstka Al. Sprostá, 1. tajem. J. Vobecká (dosavadní tajemnice M. Kuštová nepřijala nominaci následkem únavy z posledních předsjezdových prací); 2. tajemnice M. Rychlíková, dozorkyně M. Macourková. Po provedení organisace sjezdu byla malá přestávka. Po té čteny byly telegramy, jichž bylo veliké množství. V sobotu, dne 1. srpna večer, uspořádán byl slavnostní večírek na počest delegátek ve sjezdu ve hlavní dvoraně České Národní Síně. Proveden byl velice pěkný program, jímž pořadatelky se všem delegátkám značně zavděčily. Ve schůzi, dne následujícího čteny byly opět různé telegramy a resoluce, jež odkázány byly výboru resolučnímu. Po té přikročeno k opravám stanov. Veliký zájem jevil se zejména o článek 1. v hlavě druhé, kde dříve stálo, že Jednota utvořena je ze členkyň bez rozdílu náboženského. Věta "bez rozdílu náboženského" jest nyní vynechána. Článek 1., vztahující se k účeli jednoty, bude nyní zníti: Jednota Českých Dam utvořena jest z paní a dívek české řeči schopných a volně smýšlejících ku pokroku, ušlechťování a vespolnému vzdělání mládeže v českém jazyku, ku podporování svobodomyslného školství, jakož i ku podporování údkyň v pádu nemoci a úmrtí. — Po té pokračováno bylo v probírání stanov a přijaty byly během dne toho i dnů následujících četné menší i větší opravy.. — V zasedání dne 6. srpna bylo usneseno po delší débatě, aby úmrtní podpora byla jako dříve, totiž $600.00. Téhož dne dostavil se do zasedací síně též red. Karel Pelant v průvodu pp. Sprostého, Bernreitera a Riedla a přednesl k shromážděným delegátkám delší řeč, jež přijata byla se souhlasem všech přítomných. — Ve schůzi páteční přijato bylo několik zvlášť důležitých oprav. Jednota hodlá býti napříště v přijímání členkyň hodně opatrna a proto též přijat byl článek, který praví: Každá členka klubu od 40 roků musí hned při navržení podati důkaz o svém stáří a musí vůbec vyhověti všem podmínkám jako čekanky sborů stávajících. Platy úřednic byly o něco zvýšeny: Služné předsedky Ústředního Výboru bude nyní $75.00, tajemnice $300.00, účetnice $350.00, pokladnice $30.00, náměstky $5.00, 1. výboru majetku $10.00, 2. výboru majetku $5.00, účtujícího výboru $5.00, strážkyně $5.00. Dosavadní služné bylo: předsedky $50.00, tajemnice a účetnice po $200.00 a pokladnice $20.00 ročně. Plat tento nebyl velký, povážíme-li, jakou velikou agendu Jednota má. Bylo tudíž zvýšení jen spravedlivé.

DROBNÉ ZPRÁVY AMERICKÉ.

* Edward M. Sickard, prominentní právník v Buffalo, N. Y., byl okamžitě zabit a Josef Bart byl značně poraněn, když dne 8. srpna automobil, v němž jeli, srazil se s pouliční karou.

* Mezi Slováky a Italy, zaměstnanými ve Frickově továrně blíže Masontown, Pa., došlo předminulou nedělí ku krvavé srážce, v níž jeden člověk byl zabit a 25 jiných povážlivě zraněno. Mezi dělníky obou národností panovalo napjetí delší dobu.

* Ve zprávě zemědělského vládního oddělení se praví, že stav pšenice na den 1. srpna byl 80.7 procent, kdežto průměr posledních deseti let byl 82.7 procent. Stav kukuřice byl 82.5, kdežto průměr v posledních deseti létech byl 83.1. K vůli porozumění poznamenáváme, že 100 procent značí dobrou úrodu.